

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 października 2016 roku

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Widzewa w Łodzi, II Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR A. Z.

Protokolant: staż. M. P.

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2016 roku

na rozprawie

sprawy z powództwa K. M.

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej V. (...) w W.

o zadośćuczynienie, koszty opieki osób trzecich i ustalenie odpowiedzialności na przyszłość

1. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej V. (...) w W. na rzecz K. M.:

a) kwotę 17.800 zł (siedemnaście tysięcy osiemset złotych) tytułem zadośćuczynienia, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie:

-od kwoty 9.500 zł (dziewięć tysięcy pięćset złotych) od dnia 19 września 2013 roku do dnia zapłaty;

-od kwoty 2.300 zł (dwa tysiące trzysta złotych) od dnia 17 lutego 2015 roku do dnia zapłaty;

-od kwoty 6.000 zł (sześć tysięcy złotych) od dnia 12 czerwca 2015 roku do dnia zapłaty;

b) kwotę 1.326 zł (jeden tysiąc trzysta dwadzieścia sześć złotych) tytułem kosztów pomocy osób trzecich, z odsetkami ustawowymi za opóźnienie:

-od kwoty 756 zł (siedemset pięćdziesiąt sześć złotych) od dnia 19 września 2013 roku do dnia zapłaty;

-od kwoty 570 zł (pięćset siedemdziesiąt złotych) od dnia 17 lutego 2015 roku do dnia zapłaty;

2. oddała powództwo w pozostałej części;

3. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej V. (...) w W. na rzecz K. M. kwotę 4.462,66 zł (cztery tysiące czterysta sześćdziesiąt dwa złote sześćdziesiąt sześć groszy) tytułem kosztów procesu;

4. nakazuje zwrócić na rzecz K. M. ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi kwotę 267,34 zł (dwieście sześćdziesiąt siedem złotych trzydzieści cztery grosze) tytułem niewykorzystanej zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego, uiszczonej w dniu 23 września 2014 roku, zaksięgowanej pod pozycją 2411 141326;

5. nakazuje pobrać od (...) Spółki Akcyjnej V. (...) w W. na rzecz ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego dla Łodzi – Widzewa w Łodzi kwotę 471 zł (czterysta siedemdziesiąt jeden złotych) tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 19 maja 2014 roku powód K. M. wniósł o zasądzenie od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej V. (...) w W. kwoty 9.500 zł tytułem dalszego zadośćuczynienia oraz kwoty 756 zł tytułem dalszego zwrotu kosztów opieki osób trzecich z ustawowymi odsetkami od obydwu tych kwot od dnia 19 września 2013 roku do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów postępowania. Nadto, żądał ustalenia odpowiedzialności pozwanego za ewentualną dalszą szkodę mogącą ujawnić się w przyszłości u powoda oraz zwolnienia powoda od kosztów sądowych w całości.

W uzasadnieniu podniesiono, że w dniu 24 czerwca 2013 roku powód wpadł w nierówność nawierzchni mostka w bliskim sąsiedztwie posesji numer (...) przy ulicy (...), aby nie przewrócić się złapał się poręczy od mostka i wyniku upadku doznał urazu kończyny górnej lewej w postaci zerwania ścięgna dystalnego mięśnia dwugłowego ramienia lewego. Powód był hospitalizowany i przeszedł zabieg operacyjny. Po wypadku powód był zmuszony korzystać z pomocy osób trzecich. W toku postępowania likwidacyjnego pozwany uznał zasadę swojej odpowiedzialności wypłacając na rzecz powoda zadośćuczynienie w łącznej kwocie 4.200 zł, zwrot kosztów zakupu leków i dojazdów w wysokości 31,72 zł oraz zwrot kosztów opieki osób trzecich w kwocie 441 zł. W ocenie powoda wypłacone przez pozwanego świadczenia nie kompensują poniesionej przez niego szkody.

(pozew k. 2-5v., zarządzenie o zwrocie pozwu k.37, zarządzenie k.39, pismo k. 39-40)

Postanowieniem z dnia 20 marca 2014 roku Sąd oddalił wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych.

(postanowienie k.34-35)

W piśmie z dnia 24 lipca 2014 roku pełnomocnik pozwanego nie uznał powództwa wnosząc o jego oddalenie w całości. Kwestionował wysokość żądanych pozwem świadczeń z tytułu zadośćuczynienia i odszkodowania.

(pismo pełnomocnika pozwanego k.53)

Na rozprawie w dniu 9 września 2014 roku pełnomocnik powoda popierał powództwo. Pełnomocnik pozwanego kwestionował zasadność powództwa ponad kwoty wypłacone na rzecz powoda.

(protokół rozprawy k.64-69)

W piśmie procesowym z dnia 10 lutego 2015 roku pełnomocnik powoda rozszerzył powództwo o kwotę 2.300 zł tytułem zadośćuczynienia wnosząc o zasądzenie tytułem dalszego zadośćuczynienia łącznej kwoty 11.800 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 9.500 zł od dnia 19 września 2013 roku do dnia zapłaty i od kwoty 2.300 zł od dnia doręczenia pisma procesowego rozszerzającego powództwo stronie przeciwnej. Nadto, rozszerzył żądanie pozwu w zakresie zwrotu kosztów opieki osób trzecich o kwotę 1.113 zł wnosząc o zasądzenie z tego tytułu łącznej kwoty 1.869 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 756 zł od dnia 19 września 2013 roku do dnia zapłaty i od kwoty 1.113 zł od dnia doręczenia rozszerzenia powództwa do dnia zapłaty.

(pismo pełnomocnika powoda k. 81-82)

W piśmie z dnia 17 lutego 2015 roku pełnomocnik pozwanego nie uznał powództwa także w rozszerzonej części. Wniósł o jego oddalenie.

(pismo pełnomocnika pozwanego k.84)

W piśmie procesowym z dnia 3 czerwca 2015 roku pełnomocnik powoda rozszerzył powództwo o kwotę 6.000 zł tytułem zadośćuczynienia, wnosząc o zasądzenie tytułem dalszego zadośćuczynienia łącznej kwoty 17.800 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 9.500 zł od dnia 19 września 2013 roku do dnia zapłaty, od kwoty 2.300 zł od dnia

doręczenia pisma procesowego rozszerzającego powództwo stronie przeciwnej czyli od dnia 17 lutego 2015 roku i od kwoty 6.000 zł od dnia doręczenia drugiego pisma rozszerzającego powództwo stronie przeciwnej do dnia zapłaty. Odpis tego pisma został doręczony stronie przeciwnej 12 czerwca 2015 roku.

(pisma pełnomocnika powoda k. 81-82, k.128-128v. wraz z potwierdzeniem doręczenia przesyłki k.128 v.)

Na rozprawie w dniu 11 października 2016 roku pełnomocnik powoda sprecyzował żądanie odsetek od kwoty 1.113 zł z tytułu opieki osób trzecich, o którą rozszerzono powództwo w piśmie z dnia 10 lutego 2015 roku wnosząc o ich zasądzenie od dnia 17 lutego 2015 roku, czyli od daty pisma pozwanego stanowiącego odpowiedź na rozszerzenie powództwa. Wskazał, że sprawa jest sprawą o dalsze zadośćuczynienie, nie jest niesporna zasada odpowiedzialności, a jedynie wysokość należnego powodowi świadczenia. Na wypadek nie uwzględnienia powództwa w całości wniósł o nieobciążanie powoda kosztami procesu, gdyż jest osobą w młodym wieku, założył rodzinę i nie ma środków pozwalających na pokrycie kosztów procesu.

(protokół rozprawy k.152-154, nagranie 00:02-32-00:04:11, 00:04:36-00:08:23, 00:08:43-09:43)

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 24 czerwca 2013 roku w Ł., na mostku na ulicy (...) położonym blisko posesji numer (...), K. M. wpadł nogą w dziurę na nierównej nawierzchni. Chcąc ratować się przed upadkiem złapał się lewą ręką barierek mostka. Lewa ręka powoda wygięła się. K. M. poczuł ból, puścił się barierek i upadł. W miejscu zdarzenia nawierzchnia chodnika na mostku była nierówna, płyty chodnikowe były położone na różnych poziomach, wyszczerbione. Powód szedł ze swoją narzeczoną K. S., która była w zaawansowanej ciąży.

(okoliczności bezsporne, dokumentacja zdjęciowa k.31-32, oświadczenie k.30v.)

W chwili zdarzenia, zarządca drogi, w obrębie której doszło do zdarzenia szkodzącego, posiadał ubezpieczenie od odpowiedzialności cywilnej w pozwanym towarzystwie ubezpieczeń.

(okoliczność bezsporna)

Bezpośrednio po wypadku K. M. zadzwonił po pogotowie. Odmówiono mu jednak przysłania karetki. Powód udał się na Szpitalny Oddział Ratunkowy Szpitala im. (...) w Ł., skąd został skierowany na Oddział (...) Urazowo-Ortopedycznej Szpitala im. (...) w Ł.. Po przeprowadzonych badaniach u powoda stwierdzono oderwanie przyczepu obwodowego ścięgna mięśnia dwugłowego ramienia lewego. Powodowi operacyjnie wszyciło śródkostny przyczep obwodowego ścięgna mięśnia dwugłowego ramienia lewego. Po zabiegu kończynę unieruchomiono w opatrunku gipsowym ramienno - dłoniowym. Powód przebywał na oddziale do 26 czerwca 2013 roku. Powodowi zalecono zmianę opatrunku co drugi dzień i zdjęcie szwów skórnych w 10 dobie od zabiegu w poradni ortopedycznej oraz utrzymanie opatrunku gipsowego do 6 tygodni od zabiegu.

W sierpniu - wrześniu 2013 roku powód przeszedł rehabilitację.

(dowód: dokumentacja medyczna k.22-27, k.17, k.28-30)

K. M. poniósł koszt zakupu maści L. i C. w kwocie 45,53 zł.

(dowód: faktura k.27v.)

W wyniku wypadku w dniu 24 czerwca 2013 roku K. M. doznał zerwania przyczepu obwodowego ścięgna mięśnia dwugłowego ramienia lewej kończyny górnej. Cierpienia fizyczne powoda w chwili urazu były znaczne. Po zabiegu operacyjnym dolegliwości związane były z leczeniem chirurgicznym, niedogodnościami długotrwałego unieruchomienia gipsowego. Po zdjęciu gipsu dolegliwości towarzyszyły wstępnemu okresowi rehabilitacji. Wysokość trwałego uszczerbku na zdrowiu spowodowanego dysfunkcją lewej kończyny górnej wynosi 8%. Zwiększone potrzeby powoda w związku z przebyłym wypadkiem dotyczą konieczności wyreki innych osób w czynnościach życia

codziennego. W okresie pierwszych 6 tygodni powód wymagał pomocy innych osób w zakresie około 3 godzin dziennie. Po tym czasie w okresie kolejnego miesiąca zakres tej pomocy wynosił dwie godziny dziennie. Po 2,5 miesiącach od wypadku powód nie wymagał już pomocy w wykonywaniu podstawowych czynności egzystencjalnych. Uzasadniony i związany z wypadkiem jest rachunek na maści: C. i L. znajdujący się na k.27v akt sprawy. Wypadek spowodował konieczność chirurgicznego odtworzenia przyczepu ścięgna mięśnia dwugłowego - głównego zginacza stawu łokciowego. Po 6 - tygodniowym unieruchomieniu niezbędne było wdrożenie leczenia rehabilitacyjnego wspomaganego zabiegami fizykalnymi. Najistotniejsze znaczenie miały ćwiczenia ruchowe wykonywane przez samego chorego. Leczenie rehabilitacyjne odbywało się w uspołecznionej poradni, zatem bezpłatnie. Rokowanie, co do możliwości poprawy funkcji lewej kończyny górnej powoda jest raczej niekorzystne. Po półtora roku od wypadku utrzymują się ograniczenia ruchowe w stawie łokciowym i promieniowo - łokciowym bliższym (ograniczenie ruchu nawracania przedramienia). Ewentualna dalsza rehabilitacja nie rokuje poprawy zakresu ruchu.

(dowód: pisemna opinia biegłego ortopedy k.73-74)

W wyniku wypadku z dnia 24 czerwca 2013 roku powód doznał zerwania mięśnia dwugłowego ramienia lewego, co - dla ratowania zdrowia powoda - wymagało zbiegu operacyjnego zeszyca mięśnia dwugłowego, który to zabieg obligatoryjnie pozostawił po sobie blizny pooperacyjne. W obrębie ramienia, w jego odcinku dalszym, w obrębie łokcia i w obrębie przedramienia, w jego odcinku bliższym na powierzchni przedniej (dłoniowej), widoczna jest linijna blizna pooperacyjna przebiegająca skośnie pionowo w osi długiej kończyny, różowa, długości 180 mm i szerokości 6 mm, z licznymi, prostopadłymi do jej przebiegu bliznami po szwach chirurgicznych o długości 27 mm, białe odbarwionymi. Na stronie tylnej (grzbietowej) przedramienia w jego odcinku bliższym widoczna jest linijna blizna pooperacyjna przebiegająca poziomo prostopadle do osi długiej kończyny, różowa, długości 20 mm i szerokości 4 mm, z licznymi, prostopadłymi do jej przebiegu bliznami po szwach chirurgicznych o długości 16 mm, białe odbarwionymi. Z punktu widzenia chirurgii plastycznej blizny pooperacyjne kończyny górnej lewej stanowią trwałe oszpecenie wyglądu powoda, i tym samym trwały 3 % uszczerbek na zdrowiu. Możliwość samoistnego zniknięcia blizn nie istnieje. Nie istnieją również jakiegokolwiek zabiegi doprowadzające do całkowitego usunięcia którejkolwiek blizny. Blizny mają charakter trwałe i nieodwracalny. Możliwość ich relatywnej minimalizacji polega na długotrwałej i systematycznej pielęgnacji maściami witaminowymi i leczniczymi, których koszt miesięczny, w przypadku wymiernej rozległości blizn powoda wynosi, w zależności od zastosowanego zestawu tych maści, 100-150 zł, a zasadny okres ich stosowania jest okresem minimum dwuletnim. Zakup tych maści nie jest refundowany przez NFZ.

(dowód: pisemna opinia biegłego z zakresu chirurgii plastycznej k. 89-91)

U K. M. po wypadku ani w chwili obecnej nie występowały objawy nerwicowe. Powód nie ujawnia objawów psychopatologicznych mogących utrudniać codzienne funkcjonowanie w różnych rolach społecznych. Zakres cierpień psychicznych powoda był umiarkowany. U powoda nie stwierdza się zaburzeń nerwicowych w następstwie urazu czaszkowo-mózgowego, lub po ciężkim uszkodzeniu ciała pozostających w związku przyczynowo - skutkowym z wypadkiem. Nie można w związku z tym mówić o trwałym bądź długotrwałym uszczerbku na zdrowiu w rozumieniu Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Powód nie wymagał ani w chwili obecnej nie wymaga leczenia psychiatrycznego.

(dowód: pisemna opinia biegłego psychiatry k. 105-114)

Pismem z dnia 17 lipca 2013 roku powód wezwał Zarząd Dróg i (...) w Ł. do zapłaty kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia i 2.394 zł tytułem zwrotu kosztów opieki osób trzecich w terminie 30 dni od otrzymania wezwania.

(dowód: wezwanie do zapłaty k.19-20v.)

Decyzją z dnia 19 września 2013 roku (...) Spółka Akcyjna V. (...) w W. przyznało na rzecz powoda kwotę 6.000 zł tytułem zadośćuczynienia, kwotę 43,53 zł tytułem zwrotu zakupu leków i kwotę 17,92 zł tytułem zwrotu kosztów dojazdu. Pozwany uznając 50% przyczynienie się powoda do powstałej szkody wypłacił na jego rzecz kwotę 3.031,73 zł.

(dowód: decyzja k.18v.)

Pismem z dnia 1 października 2013 roku powód odwołał się od decyzji (...) Spółki Akcyjnej V. (...) z dnia 19 września 2013 roku żądając wypłaty kwoty 27.000 zł tytułem dalszego zadośćuczynienia, kwoty 2.394 zł tytułem zwrotu kosztów opieki osób trzecich i kwoty 130 zł zwrotu kosztów dojazdu na rehabilitację.

(dowód: odwołanie od decyzji k. 21-21v.)

Decyzją z dnia 12 listopada 2013 roku pozwany przyznał powodowi dalsze zadośćuczynienie w kwocie 2.400 zł i zwrot kosztów opieki w wysokości 882 zł. Uznając 50% przyczynienie się powoda do powstałej szkody wypłacił na jego rzecz kwotę 1.641 zł.

(dowód: decyzja k.17v.)

Stawka pełnej odpłatności za usługi (...) w dni powszednie (od poniedziałku do piątku) na terenie miasta Ł. w okresie od lipca 2009 roku do chwili obecnej za jedną godzinę wynosi 9,50 zł.

(okoliczność bezsporna)

Powyższy stan faktyczny ustalony został na podstawie powołanych wyżej dowodów, wśród nich dokumentów i ich kserokopii (w oparciu o art. 308 k.p.c.), oraz opinii biegłych ortopedy, z zakresu chirurgii plastycznej i psychiatry. Żadna ze stron nie kwestionowała opinii biegłych jak również nie wnoszono o ich uzupełnienie czy choćby wezwanie biegłych na rozprawę w związku z potrzebą zadania dodatkowych pytań. Opinie biegłych nie budzą również wątpliwości Sądu. Są one rzetelne, sporządzone zgodnie z wymogami specjalistycznej wiedzy, zawierają pełne i fachowe ustosunkowanie się do postawionych tez oraz wzajemnie się uzupełniają. Biorąc pod uwagę ich podstawy teoretyczne, sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w nich wniosków Sąd uznał sporządzone opinie za w pełni miarodajne i wyczerpujące.

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części.

Powód dochodził ostatecznie od pozwanego kwoty 17.800 zł tytułem dalszego zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od kwoty 9.500 zł od dnia 19 września 2013 roku do dnia zapłaty, od kwoty 2.300 zł od dnia 17 lutego 2015 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 6.000 zł od dnia 12 czerwca 2016 roku do dnia zapłaty, a także kwoty 1.869 zł tytułem kosztów opieki osób trzecich z ustawowymi odsetkami od kwoty 756 zł od dnia 19 września 2013 roku do dnia zapłaty i od kwoty 1.113 zł od 17 lutego 2015 roku do dnia zapłaty, a także ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość.

Okoliczności zdarzenia z dnia 24 czerwca 2013 roku wywołującego szkodę, były między stronami bezsporne, a pozwany, co do zasady przyjął na siebie odpowiedzialność za jego skutki i wypłacił na rzecz powoda w postępowaniu likwidacyjnym bezsporne kwoty 4.200 zł tytułem zadośćuczynienia oraz 441 zł tytułem zwrotu kosztów opieki osób trzecich, wskazując na przyczynienie się powoda do wypadku w 50%. Pozwany kwestionował jedynie zasadność i wysokość dalszych roszczeń powoda.

Postawą prawną odpowiedzialności ubezpieczyciela za skutki wypadku w niniejszej sprawie jest przyjęcie odpowiedzialności za ubezpieczonego na podstawie umowy ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej. Zgodnie z art. 822 k.c. przez umowę odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim względem, których odpowiedzialność ponosi ubezpieczający, albo osoba, na której rzecz umowa została zawarta.

Stosownie do treści art. 444 § 1 k.p.c., w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Na żądanie poszkodowanego zobowiązany do naprawienia

szkody powinien wyłożyć z góry sumę potrzebną na koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą, także sumę potrzebną na koszty przygotowania do innego zawodu. Natomiast, jeżeli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność do pracy zarobkowej albo, jeżeli zwiększyły się jego potrzeby lub zmniejszyły widoki powodzenia na przyszłość, może on żądać od zobowiązanego do naprawienia szkody odpowiedniej renty (§ 2 art. 444 k.c.).

Ponadto, w przypadku uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, Sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę (art. 445 k.c.).

Zgodnie z ugruntowanym w doktrynie i orzecznictwie poglądem zadośćuczynienie stanowi sposób naprawienia szkody niemajątkowej na osobie wyrażającej się krzywdą w postaci doznanych cierpień fizycznych i psychicznych. Inaczej niż przy odszkodowaniu, w przypadku zadośćuczynienia, ustawodawca nie wprowadza jasnych kryteriów ustalania jego wysokości. Wskazuje jedynie ogólnikowo, iż suma przyznana z tego tytułu winna być odpowiednia. W judykaturze i piśmiennictwie podkreśla się, że zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny i jako takie musi mieć odczuwalną wartość ekonomiczną, jednocześnie nie może być nadmierne. Wskazuje się na potrzebę poszukiwania obiektywnych i sprawdzalnych kryteriów oceny jego wysokości, choć przy uwzględnieniu indywidualnej sytuacji stron (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 września 2002 roku, IV CKN 1266/00, LEX 80272). Do podstawowych kryteriów oceny w tym zakresie zalicza się stopień i czas trwania cierpień fizycznych i psychicznych, trwałość obrażeń, prognozy na przyszłość, wiek poszkodowanego, skutki w zakresie życia osobistego oraz zawodowego, konieczność wyrzeczenia się określonych czynności życiowych, korzystania z pomocy innych osób, czy wreszcie stopień przyczynienia się poszkodowanego i winy sprawcy szkody (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 czerwca 1968 roku, I PR 175/68, OSNCP 1968, nr 2, poz.37; Sąd Najwyższy w uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 8 grudnia 1973 roku, III CZP 37/73, OSNCP 1974, nr 9, poz.145; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 września 2002 roku, IV CKN 1266/00, niepubl; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 sierpnia 1980 roku, IV CR 238/80, OSNCP 1981, nr 5, poz.81; Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 30 stycznia 2004 roku, I CK 131/03, OSNC 2004 r, nr 4, poz.40). Zważyć przy tym należy, iż doznanej przez poszkodowanego krzywdy nigdy nie można wprost, według całkowicie obiektywnego i sprawdzalnego kryterium przeliczyć na wysokość zadośćuczynienia. Charakter szkody niemajątkowej decyduje, bowiem o jej niewymierności (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 9 lutego 2000 roku, III CKN 582/98, niepubl.), zaś pojęcie „odpowiedniej sumy zadośćuczynienia” użyte w art. 445 § 1 k.c. ma charakter niedookreślony (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 września 2001 roku, III CKN 427/00, LEX 52766). Dlatego też w orzecznictwie wskazuje się, że oceniając wysokość należnej sumy zadośćuczynienia sąd korzysta z daleko idącej swobody (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 11 lipca 2000 roku, II CKN 1119/98, LEX 50884). Ustawodawca nie wprowadza, bowiem żadnych sztywnych kryteriów ustalania wysokości zadośćuczynienia, pozostawiając to zagadnienie w całości uznaniu sędziowskiemu.

W ocenie Sądu, świadczenia wypłacone powodowi przez pozwanego nie zaspokoili wszystkich jego roszczeń powstałych w związku z wypadkiem z dnia 24 czerwca 2013 roku. Kryterium pozwalającym na pewną obiektywizację rozmiaru szkody doznanej przez K. M. stanowi w niniejszej sprawie stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu powoda, który wyniósł łącznie 11 %. Ze względu na kompensacyjny charakter zadośćuczynienia, jego wymiar powinien jednak uwzględnić wszystkie zachodzące w przedmiotowej sprawie okoliczności, zwłaszcza takie jak nasilenie cierpień, trwałe następstwa wypadku, czy wiek powoda.

W wyniku wypadku w dniu 24 czerwca 2013 roku K. M. doznał zerwania przyczepu obwodowego ścięgna mięśnia dwugłowego ramienia lewej kończyny górnej. Powód przeszedł zabieg operacyjnego zszycia mięśnia, a następnie był zmuszony nosić unieruchomienie gipsowe. Po operacji powodowi zostały blizny w obrębie ramienia, łokcia i przedramienia. Powód przeszedł rehabilitację. Cierpienia fizyczne powoda na skutek urazu były znaczne. Po wypadku powód wymagał pomocy innych osób w czynnościach życia codziennego. Mimo podjętego leczenia i rehabilitacji rokowanie, co do możliwości poprawy funkcji lewej kończyny górnej powoda jest raczej niekorzystne. U powoda nadal utrzymują się ograniczenia ruchowe w stawie łokciowym i promieniowo - łokciowym bliższym, zaś ewentualna dalsza rehabilitacja nie rokuje poprawy zakresu ruchu. Blizny pooperacyjne stanowią trwałe oszpecenie wyglądu powoda. Nie znikną samoistnie ani nie istnieje jakikolwiek zabieg, który doprowadziłby do ich całkowitego usunięcia.

W ocenie Sądu bezzasadny jest podniesiony przez pozwanego zarzut przyczynienia się powoda do zaistniałej szkody, na skutek, którego pozwany wypłacił 50% zadośćuczynienia i odszkodowania.

Zgodnie z przepisem art. 362 k.c., jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron.

W świetle orzecznictwa, poszkodowany przyczynia się do powstania szkody, jeżeli jego zachowanie się jest adekwatną współprzyczyną powstania szkody w ogóle. Zaś miarą przyczynienia się poszkodowanego jest kryterium stopnia zawinienia obu stron. Takie zachowanie poszkodowanego, któremu nie można przypisać nieprawidłowości (naganności), nie może być uznane za przyczynienie się. Przy odpowiedzialności na podstawie art. 415 k.c. konieczne jest porównanie winy poszkodowanego z winą sprawcy lub osoby, za którą odpowiada (tak między innymi Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 lutego 2001 roku, I PKN 248/00, OSNP 2002 rok, nr 21, poz. 522, Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 czerwca 1980 roku, II CR 166/80, niepubl., Adam Szpunar „Przyczynienie się do powstania szkody w wypadku komunikacyjnym” Rejent 2001, nr 6, s.13, Paweł Garnecki „W sprawie wykładni art.362 kodeksu cywilnego.”, Państwo i Prawo 2003 rok, nr 1, poz.62, Tadeusz Wiśniewski w pracy zbiorowej „Komentarz do kodeksu cywilnego. Księga trzecia zobowiązania” pod red. Gerarda Bieńka, Warszawa 2002 rok). Stopień winy obu stron jako kryterium oceny stopnia przyczynienia się poszkodowanego znajduje zastosowanie także wówczas, gdy podstawę odpowiedzialności stanowi zasada ryzyka (tak również A. S. „Przyczynienie się do powstania szkody w wypadku komunikacyjnym” R. 2001, nr 6, s.13 i n).

W literaturze podkreśla się, iż umieszczenie przepisu art. 362 k.c. bezpośrednio po art. 361 k.c., wskazuje wyraźnie, że przyczynienie się poszkodowanego do powstania lub zwiększenia szkody, jako przejaw powstania szkody w warunkach wielości przyczyn, z których jedną jest zachowanie się poszkodowanego, winno być rozpatrywane w kategoriach normalnego związku przyczynowego (por. np. T. Wiśniewski, w: Komentarz 2009, I, s. 86; por. uwagi do art. 361 § 2; Kodeks cywilny. Komentarz do art. 1-449¹⁰. Tom I pod red. prof. dr hab. Krzysztofa Pietrzykowskiego wydawnictwo: C.H.Beck, 2011 rok). Oznacza to, że aby zachowanie się poszkodowanego mogło być podniesione do rangi zdarzenia uzasadniającego zmniejszenie należnego mu odszkodowania, musi stanowić samodzielny (zewnętrzny) względem przyczyny głównej czynnik przyczynowy, a nie tylko jej rezultat. Dopiero ustalenie faktu przyczynienia się poszkodowanego daje podstawę do badania zasadności odstępstwa od zasady pełnego odszkodowania. Tak, więc konstrukcja przyczynienia się poszkodowanego do powstania lub zwiększenia szkody ma charakter czysto kauzalny, a skutki tego przyczynienia w sferze odszkodowawczej zależą od okoliczności sprawy.

W ocenie Sądu, zarzut przyczynienia się powoda do powstania szkody jest nieudowodniony. Z zebranego w sprawie materiału dowodowego oraz niespornego pomiędzy stronami przebiegu zdarzenia nie wynika, aby powód jakimkolwiek swoim zachowaniem przyczynił się do zaistnienia szkody. Powód szedł po chodniku z narzeczoną. Nawierzchnia w miejscu wypadku była nierówna, wyszczerbiona, płyty chodnikowe były usytuowane na różnych poziomach, były pomiędzy nimi dziury. Gdy K. M. wpadł nogą w dziurę w chodniku, chciał uniknąć upadku i złapał ręką za barierkę mostka. Odruchowa chęć ratowania się przed upadkiem i obrona przed związanymi z tym obrażeniami skutkowałą obrażeniami ręki. Za stan chodnika w miejscu wypadku odpowiada zarządca drogi. To wyniku zaniedbań zarządcy drogi powód poniósł szkodę. Gdyby nie zły stan techniczny chodnika, powód nie wpadłby w dziurę i nie musiał ratować się przed upadkiem.

Uwzględniając rodzaj i rozmiar doznanej przez powoda krzywdy, jak też dyrektywę przyznawania umiarkowanego zadośćuczynienia, w ocenie Sądu, w przypadku powoda odpowiednim zadośćuczynieniem jest kwota 22.000 zł. A zatem, przy uwzględnieniu wypłaconego już przez pozwanego zadośćuczynienia w kwocie 4.200 zł, na rzecz powoda należało zasądzić dochodzoną pozwem kwotę 17.800 zł tytułem uzupełniającego zadośćuczynienia.

W judykaturze i piśmiennictwie prezentowany jest pogląd, który Sąd Rejonowy w pełni podziela, że prawo poszkodowanego z tytułu zwiększonych potrzeb, polegających na konieczności korzystania z opieki osoby trzeciej nie jest uzależnione od wykazania, iż poszkodowany efektywnie wydał odpowiednie kwoty na koszty opieki (podobne

stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 marca 1969 r., I PR 28/69, opubl. OSNC 1969 rok, nr 1, poz. 229; Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 4 października 1973 roku, II CR 365/73, nr 9, poz.147, Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 11 marca 1976 roku, IV CR 50/76. OSN 1977, nr 1, poz.11; stanowisko takie zajmował również min. G. Bieniek, H. Ciepła, S. Dmowski, J. Gudowski, w pracy zbiorowej pod red. G. Bieńka „Komentarz do kodeksu cywilnego. Zobowiązania.”, Warszawa 1996 rok).

Odnosząc się do zgłoszonego przez powoda żądania z tytułu kosztów pomocy osób trzecich, Sąd miał na względzie niesporną pomiędzy stronami stawkę za godzinę opieki w kwocie 9,50 zł oraz opinię biegłego ortopedy, z której wynika, że po wypadku pomoc osób trzecich była powodowi potrzebna przez okres 6 tygodni w wymiarze 3 godzin (6 tygodni x 7 dni x 3 godziny x 9,50 zł/h), co daje kwotę 1.197 zł oraz przez kolejne 30 dni w wymiarze 2 godzin dziennie (30 dni x 2 godziny x 9,50 zł/h), co daje kwotę 570 zł, łącznie 1.767 zł. Uwzględniając wypłaconą już przez pozwanego z tego tytułu kwotę 441 zł, na rzecz powoda należało zasądzić kwotę 1.326 zł tytułem kosztów opieki osób trzecich (1.767 zł – 441 zł = 1.326 zł).

Powód żądał nadto ustalenia, iż pozwany ponosi odpowiedzialność za skutki wypadku z dnia 24 czerwca 2013 roku, które mogą się ujawnić w przyszłości.

Przyjmuje się, iż zasądzenie określonego świadczenia na rzecz powoda w sprawie o naprawienie szkody wynikłej z uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, nie wyłącza jednoczesnego ustalenia w sentencji wyroku odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości z tego samego zdarzenia, w oparciu o art. 189 k.p.c. Warunkiem dopuszczalności takiego ustalenia jest istnienie po stronie powoda interesu prawnego. Wskazuje się, iż interes taki może istnieć, zwłaszcza przy szkodach na osobie, mimo możliwości dochodzenia świadczenia z danego stosunku prawnego, jeżeli z tego stosunku wynikają dalsze jeszcze skutki, których dochodzenie w drodze powództwa o świadczenie nie jest możliwe lub nie jest na razie aktualne. Interes ten wyraża się w tym, by nie doszło do przedawnienia roszczeń oraz pogorszenia się sytuacji poszkodowanego, który w kolejnym procesie, w związku z upływem czasu mógłby napotkać trudności przy wykazywaniu przesłanek odpowiedzialności.

Szkody na osobie nie zawsze powstają jednocześnie ze zdarzeniem, które wywołało uszkodzenie ciała. Są one z istoty swej rozwojowe. Poszkodowany z reguły nie może w chwili wszczęcia procesu dochodzić wszystkich roszczeń, jakie mogą mu przysługiwać z określonego stosunku prawnego, może określić podstawę żadanego odszkodowania jedynie w zakresie tych skutków, które już wystąpiły. Nie może natomiast określić dalszych skutków, jeszcze nie ujawnionych, których wystąpienie jest jednak prawdopodobne, a które niejednokrotnie ujawniają się po upływie dłuższego czasu, w trudnym z reguły do określenia rozmiarze. Ustalenie odpowiedzialności na przyszłość umożliwi poszkodowanemu dochodzenie kolejnych roszczeń, nawet gdy owe dalsze skutki wystąpią po upływie terminu przedawnienia (tak Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 17 kwietnia 1970, III PZP 34/69, OSNC 1970 r., nr 12, poz. 217).

Zgodnie z art. 442¹ § 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę. Stosownie do § 2 cytowanego przepisu, jeżeli szkoda wynikła ze zbrodni lub występku, roszczenie o naprawienie szkody ulega przedawnieniu z upływem lat dwudziestu od dnia popełnienia przestępstwa bez względu na to, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. W razie wyrządzenia szkody na osobie, przedawnienie nie może skończyć się wcześniej niż z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia (§ 3 art.442 1 k.c.).

W stanie prawnym wprowadzonym, przez art. 442¹ k.c. można zasadnie twierdzić, że wyeliminowane zostało niebezpieczeństwo upływu terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody na osobie wcześniej niż szkoda ta się ujawniła. Wprowadzenie uregulowania, że bieg terminu przedawnienia roszczenia o naprawienie szkody na osobie rozpoczyna się z chwilą dowiedzenia się przez poszkodowanego o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia (bo tak należy odczytywać § 3 art. 442¹ k.c.) oznacza, że nie został w żaden sposób ograniczony czas, w jakim może ujawnić się szkoda na osobie prowadząc do powstania (zaktualizowania się) odpowiedzialności pozwanego za skutki

danego zdarzenia. Drugi, czy kolejny proces odszkodowawczy może zatem toczyć się nawet po dziesiątkach lat od wystąpienia zdarzenia wyrządzającego szkodę.

Jednocześnie, w doktrynie i orzecznictwie, wskazuje się, że także pod rządem art. 442¹ § 3 k.c. powód dochodzący naprawienia szkody na osobie może mieć interes prawny w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości. Zwłaszcza, że w kolejnym procesie odległym w czasie od momentu wystąpienia zdarzenia wyrządzającego szkodę, poszkodowany może napotkać na istotne trudności z wykazaniem przesłanek odpowiedzialności pozwanego (tak między innymi Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 24 lutego 2009 roku, III CZP 2/09, opubl. Biuletyn Sądu Najwyższego 2009 rok, nr 2, poz.10, LEX 483372, z glosą aprobowaną M. Sieradzkiej).

W przedmiotowej sprawie, nie zachodzą podstawy do ustalenia na podstawie art. 189 k.p.c. odpowiedzialności pozwanego na przyszłość. W ocenie Sądu, na gruncie art. 442¹ § 3 k.c. powód miał interes prawny w żądaniu ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość. Jednakże, ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego nie wynika, aby prawdopodobne było ujawnienie się u powoda w przyszłości dalszych następstw przedmiotowego wypadku. U powoda utrzymują się ograniczenia ruchowe w stawie łokciowym i promieniowo - łokciowym bliższym oraz trwale blizny lewej kończyny górnej, a ewentualna dalsza rehabilitacja nie rokuje poprawy zakresu ruchu ręki, nie zachodzi także możliwość usunięcia blizn. Jednakże, z dokumentacji medycznej oraz opinii biegłych nie wynika, aby u powoda prawdopodobne było ujawnienie się w przyszłości dalszych, nieznanych dotąd skutków wypadku z dnia 24 czerwca 2013 roku. A zatem, powództwo w zakresie żądania ustalenia odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości w związku z wypadkiem z dnia 24 czerwca 2013 roku podlegało oddaleniu jako nieudowodnione.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie przepisu art. 481 k.c., zgodnie z którym, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe, a od dnia 1 stycznia 2016 roku odsetki ustawowe za opóźnienie.

Stosownie do przepisu art. 817 k.c. ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku. Gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności ubezpieczyciela albo wysokości świadczenia okazało się niemożliwe, świadczenie powinno być spełnione w ciągu 14 dni od dnia, w którym przy zachowaniu należytej staranności wyjaśnienie tych okoliczności było możliwe.

Obowiązek udowodnienia istnienia okoliczności uzasadniających przekroczenie 30 –dniowego terminu oraz ich zasięgu obciąża zakład ubezpieczeń (art. 6 k.c.). Obowiązany jest on w szczególności wykazać, że uzupełnienie postępowania likwidacyjnego nastąpiło bez nieuzasadnionej zwłoki, z zachowaniem interesu wierzyciela (art. 354 § 1 k.c. i art. 355 § 2 k.c.).

Zobowiązania pieniężne wynikające z czynów niedozwolonych są z reguły zobowiązaniami bezterminowymi. Dłużnik obowiązany jest wykonać je niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela. Dłużnik popada więc w opóźnienie dopiero wtedy, gdy nie czyni zadość temu obowiązkowi (art. 455 k.c.).

Pismem z dnia 17 lipca 2013 roku powód wezwał Zarząd Dróg i (...) w Ł. do zapłaty kwoty 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia i 2.394 zł tytułem zwrotu kosztów opieki osób trzecich w terminie 30 dni od otrzymania wezwania. Żądanie to przekazano ubezpieczycielowi zarządcy drogi. Decyzją z dnia 19 września 2013 roku (...) Spółka Akcyjna V. (...) w W. przyznało na rzecz powoda kwotę 6.000 zł tytułem zadośćuczynienia, kwotę 43,53 zł tytułem zwrotu zakupu lekarstw i kwotę 17,92 zł zwrotu kosztów dojazdu, uznając 50% przyczynienie się powoda do powstałej szkody. Na skutek odwołania powoda decyzją z dnia 12 listopada 2013 roku pozwany przyznał powodowi dalsze zadośćuczynienie w kwocie 2.400 zł i zwrot kosztów opieki w wysokości 882 zł, które to kwoty wypłacił w połowie z uwagi na przyczynienie się powoda do powstania szkody w 50%.

Powód dwukrotnie rozszerzał powództwo. Pierwsze pismo zostało doręczone stronie przeciwnej z pewnością najpóźniej w dniu 17 lutego 2015 roku, kiedy to w piśmie procesowym pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie rozszerzonego powództwa, a drugie pismo dnia 12 czerwca 2015 roku.

Pozwany jest profesjonalistą, prowadzącym działalność gospodarczą w zakresie ubezpieczeń. W ocenie Sądu, w toku postępowania likwidacyjnego dysponował wiedzą i środkami pozwalającymi na prawidłowe ustalenie wysokości należnych powodowi świadczeń, w tym zadośćuczynienia i kosztów opieki osób trzecich.

A zatem, Sąd zasądził odsetki ustawowe za opóźnienie w zakresie zadośćuczynienia od kwoty 9.500 zł od dnia 19 września 2013 roku do dnia zapłaty, od kwoty 2.300 zł od dnia 17 lutego 2015 roku do dnia zapłaty, a od kwoty 6.000 zł od dnia 12 czerwca 2015 roku do dnia zapłaty. W zakresie zwrotu kosztów opieki osób trzecich ustawowe odsetki za opóźnienie zostały zasądzone od kwoty 756 zł od dnia 19 września 2013 roku do dnia zapłaty i od kwoty 570 zł od dnia 17 lutego 2015 roku do dnia zapłaty.

W pozostałym zakresie powództwo, jako nieudowodnione podlegało oddaleniu.

Orzeczenie o kosztach procesu zapadło na podstawie art. 100 zd. zdanie drugie, zgodnie, z którym Sąd może włożyć na jedną ze stron obowiązek zwrotu wszystkich kosztów, jeżeli jej przeciwnik uległ tylko, co do nieznaczej części swego żądania.

Powód żądał ostatecznie zasądzenia kwoty 19.669 zł. Zasądzona na jego rzecz kwota 19.126 zł stanowi około 97% dochodzonego roszczenia.

Na koszty procesu poniesione przez powoda, w łącznej kwocie 4.462,66 zł, złożyły się: opłata od pozwu w kwocie 513 zł, wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 2.400 zł (ustalone na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Dz.U. 2013 poz. 461 t.j.), opłata od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz zaliczka na poczet wynagrodzenia biegłego w kwocie 1.532,66 zł.

Na koszty poniesione przez pozwanego złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika w kwocie 2.400 zł (ustalone na podstawie § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, t.j. Dz. U. z 2013 r., poz. 490). Łącznie poniesione przez strony koszty procesu opiewały na kwotę 6.862,66 zł.

W rezultacie, Sąd zasądził od (...) Spółki Akcyjnej V. (...) w W. na rzecz K. M. kwotę 4.462,66 zł tytułem kosztów procesu.

Na podstawie art.80 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) Sąd nakazał zwrócić ze Skarbu Państwa Sądowi Rejonowego dla Łodzi-Widzewa w Łodzi na rzecz powoda kwotę 267,34 zł tytułem niewykorzystanej zaliczki na poczet wynagrodzenia biegłego (1.800 zł - 465 zł - 387,10 zł - 680,56 zł = 267,34 zł).

Na nieuiszczone koszty sądowe złożyła się opłata od rozszerzonego powództwa w kwocie 471 zł. Na podstawie art.113 ust.1 i 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w związku z art.100 zd. 1 k.p.c., Sąd nakazał pobrać na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego dla Łodzi - Widzewa w Łodzi od (...) Spółki Akcyjnej V. (...) w W. kwotę 471 zł tytułem nieuiszczonych kosztów sądowych.